

AJANKOHTAISTA SUOMEKSI

2024-01-27

Programmanus

av Milla Eronen & Heidi Liekola

Moi! Kuuntelet UR:n ohjelmaa Ajankohtaista suomeksi, joka on suunnattu ruotsinsuomalaisille yläkoululaisille.

Tämän ohjelman aiheena on Suomen presidentinvaalit. Tapaamme poliittisen historian tutkijan, ja kaksi ruotsinsuomalaista nuorta. Selvitämme mitä Suomen presidentti tekee, ja miten hänet valitaan.

*Tarja Halonen, Martti Ahtisaari, ja nyt väistyvä Sauli Niinistö.
Mauno Koivisto ja Urho Kekkonen.*

Siinä muutamia Suomen presidenttejä.

Minä olen Milla Eronen, tervetuloa mukaan!

Hyvän presidentin ainekset

Suomeen valitaan uusi presidentti vuonna 2024 ja vaalit pidetään tammikuun lopussa. Puhuimme Tukholman Ruotsinsuomalaisella koululla yhdeksäsluokkalaisen Jonathan Remeksen ja seitsemäsluokkalaisen Nuutti Peisanen kanssa presidentinvaaleista.

Mitäköhän siihen tarvitaan että pääsee presidenttiehdokkaaksi?

Jonathan Remes:

- *Tarvitaan paljon kokemusta politiikasta ja myös luultavasti hyvä koulutus.*

Nuutti Peisanen:

- *Ei tarvii olla puolueessa, mutta siitä on aika paljon hyötyä kun puolueesta pääsee ehdokkaksi.. Poliittista kokemusta ja siinä on hyötyä ymmärtää mitä ihmiset haluaa.*

“Kuka saa äänestää presidentinvaaleissa?”

Jonathan Remes:

Suomen kansalaiset jotka on yli 18 vuotta.

väistyä
lämna (posten)
ehdokas
kandidat
puolue
politiskt parti
kansalainen
medborgare
äänestys
omröstning
kierros
omgång
tasavalta
republik
ennakkosuosikki
förhandsfavorit
äänioikeus
rösträtt

Yleensä presidentin valitsemiseen tarvitaan kaksi äänestyskertaa. Vaalien ensimmäisellä kierroksella presidenttiehdokkaita on yhdeksän. Jos yksi ehdokkaista saa enemmän kuin puolet äänistä, hänestä tulee Suomen tasavallan presidentti. Jos selvää suosikkia ei löydy, kaksi eniten ääniä saanutta ehdokasta menee vaalien toiselle äänestyskierrokselle.

Nuutti Peisanen:

Nyt on ensimmäinen kerta taas kuuteen vuoteen, ja ensimmäinen kerta kahdentoista vuoden jälkeen, kun presidentti varmasti vaihtuu. Stubb on kärjessä, ja sitten Pekka Haavisto oli toisena ainakin viimeks. Ja siellä on niin monta muutakin ehdokkaita että en mä edes muista niitä kaikkia.

Galluppien mukaan ehdokkaat Alexander Stubb ja Pekka Haavisto ovat ennakkosuosikkeja uudeksi presidentiksi.

Presidentti päättää Suomen ulkopoliitikasta

Suomen valtiomuoto on parlamentaarinen tasavalta, ja maan päämiehenä toimii presidentti. Presidentillä on tiettyjä valtaoikeuksia. Yksi keskeinen tehtävä on johtaa Suomen ulkopoliitikkaa.

Poliittisen historian tutkija Jenni Karimäki kertoo presidentin tehtävistä.

- Pääasiassa varmaan presidentin aikaa, työaikaa kuluu nimenomaan tämän ulko- ja turvallisuuspolitiikan hoitamiseen. Erityisesti nyt, kun Suomi liittyi Naton jäseneksi, Nato-asiat kuuluvat presidentille. Sitten presidentin aikaa menee paljon myös siihen että hän keskustelee, ja tapaa kansalaisia ympäri Suomea ja toisaalta sitten edustaa Suomea ulkomailla, esimerkiksi erilaisilla valtiavierailuilla, tai erilaisissa kansainvälisissä kokouksissa tai tapahtumissa.

Ruotsin valtiomuoto on perustuslaillinen monarkia. Kuninkaalla ei kuitenkaan ole poliittista päätäntävaltaa.

Jenni Karimäki, poliittisen historian tutkija, Helsingin yliopisto:

- Presidentillä on poliittisia oikeuksia, poliittista valtaa nimenomaan ulkopoliittikan- ja turvallisuuspolitiikan saralla niin on sellainen keskeisin

valtiomuoto

statskick

parlamentaarinen tasavalta

parlamentarisk

republik

päämies

överhuvud

valtaoikeus

maktbefogenheter

keskeinen

central

ulkopoliitikka

utrikespolitik

turvallisuus-

politiikka

säkerhetspolitik

edustaa

representera

valtiavierailu

statsbesök

ero kuninkaan ja presidentin välillä. Kuninkailla ei juurikaan poliittista valtaa monessakaan maassa ole.

Suomi valitsee uuden presidentin viimeistään 11. helmikuuta.

**perustuslaillinen
monarkia**

*grundlagsskyddad
monarki*

päätävä valta

beslutsmakt

poliittinen

oikeus

politisk rättighet

(jonkun asian)

saralla

inom (något)

Musiikkia

Ja lopuksi musiikkia, Mikael Gabriel ja Ruotsinlaiva.

*Muistan lapsuudest kun ruotsinlaivan kannella
Mietin onks mä aino, jota pelottaa
Et tää laiva uppoaa kun nukun
Nytkin mietin onks mul vuosii aikaa, vai onks huomenna
Se hetki, kun mä tajuun, et tää oli täs
Kiitti kaikest elämä, kun aina...*

Tässä kaikki nyt, seuraavaan kertaan!